

Inflația în România

Inflația , problematica de mare importanță a gândirii și practicii economice în perioada de tranziție spre o economie de piață, este un proces deosebit de complex generat de creșterea generală a prețurilor și tarifelor .

Înainte de a trece la o analiză detaliată în ce privește manifestarea fenomenului inflaționist în România , trebuie precizate câteva aspecte generale care tind de inflație .

Conform dicționarului limbii române , inflația este un fenomen specific perioadelor de criză, constând într-o emisiune de hârtie monedă peste necesitățile reale ale circulației bănești .

Unii consideră inflația un cerc vicios în care o economie odată intrată , cu greu poate ieși : dezechilibrul masa monetară , producție de bunuri și servicii ce determină creșterea prețurilor, de unde rezultă că nevoile de mijloace monetar financiare ale statului nu poate fi acoperite din veniturile bugetului , ceea ce determină creșterea impozitelor .

Impactul inflației asupra României Postdecembriste

Revenirea la economia de piață și democrație impunea la începutul anilor '90 o serie de decizii majore cu privire la modul de organizare social , economic , instituțional , care să asigure restabilirea după cinci decenii de totalitarism , a normalității evoluției țării .

După decembrie 1989 a existat o mare presiune pentru exporturi și extinderea importurilor, atât de bunuri pentru consum , cât și intermediare . Producția era în scădere (s- a introdus săptămâna lucrătoare de 5 zile) , cursul de schimb supraevaluat iar rezervele valutare erau deficient administrate . În aceste condiții s-a introdus un plan de stabilizare , susținut de FMI , care nu a reușit însă să oprească inflația .

În România inflația are origine monetară , dar intervine și cauze structurale , ca acțiunea expectațiilor inflaționiste.

În legătură cu prima cauză trebuie remarcat că inflația s-a menținut la cote ridicate indiferent de dinamica PIB- ului .

În tot acest interval emisiunea de bază monetară a BNR (fie contrapartidă la creșterea de active nete externe , fie credit net suplimentar acordat băncilor comerciale) a fost considerabil .

Alte cauze ale inflației : sindicatele care cer mărirea salariilor în condițiile în care nivelul general al prețurilor crește (metoda grevelor e bine cunoscută în România) , creșterea costurilor bunurilor importate (agenții economici nu vor să-și diminueze profiturile și atunci prețurile bunurilor cresc) , scumpirea resurselor (condiții în care autoritățile au tendința de a bloca libera formare a prețurilor) .

Pentru măsurarea dimensiunilor inflației se folosesc concomitent mai mulți indicatori . În prezent este măsurată prin următorii indici :

- indicele general al prețurilor ;
- indicele costului pieții ce modifică puterea de cumpărare a banilor pe piața internă și pe plan internațional ;

- evoluția masei monetare și a vitezei de rotație a banilor;
- indicii macroeconomici : PIB ,PNB, VN.

Alături de creșterea reală a PIB , rata anuală a inflației constituie un indicator deosebit de important pentru măsurarea performanțelor economice ale unei țări .

Inflația , ca semn al evoluției negative a economiei , s-a manifestat asemănător în România ca și în celelalte țări din Europa Centrală și de Est după 1989 .Astfel , se poate vorbi de inflație în 3 faze , susținută de creșterea exponențială a masei monetare :

- în prima fază , dominată de liberalizarea prețurilor are loc o explozie inflaționistă însoțită de suprasaturația canalelor de circulație monetară . Acest fenomen se datorează în principal acumulării de disproporții între cererea și oferta de produse ;
- în cea de-a doua fază , apar primele rezultate ale reducerii subvențiilor bugetare însoțite de scăderea presiunii inflaționiste ;
- în cea de-a treia fază , aplicarea consecventă a mixului de politici fiscal-monetare antiinflaționiste , susținută de reluarea inflației sub 40% anual .

Fără îndoială că acest “ model general “ al inflației nu este identic pentru toate țările , durata fiecărei faze fiind diferită de la o țară la alta în funcție de modul de aplicare a reformelor economice de eficiența acestora .Creșterea inflației depinde de orientarea politicilor macroeconomice , de modul în care se utilizează deversele instrumente ale politicilor monetare și bugetare. În cazul economiei românești , prima fază de instabilitate se caracterizează prin durata prelungită a inflației galopante , exprimată prin 3 cifre . Procesul inflaționist s-a manifestat încă de la sfârșitul anului 1990 când , în noiembrie a avut loc prima acțiune de liberalizare a prețurilor , punctul de inflexiune fiind atins în 1993 (256,1 %) .

Ritmul accelerat al inflației a fost susținut de încercările de corectare a distorsiunilor legate de prețurile administrate precum și de scăderea drastică a PIB , ca urmare a rezultatelor obținute într-o economie de trecere de la o structură hipercentralizată la una specifică celei de piață .

Evoluția ratelor anuale ale inflației măsurate prin prețurile de consum și prețurile de producție în perioada 1991 – 1997

Perioada analizată poate fi subdivizată în două din punct de vedere al caracteristicilor inflației , prin intermediul celor doi indici . În perioada 1991 – 1993 tendințele de evoluție ale IPC și IPP sunt diferite , nu numai datorită sferei de cuprindere a fiecăruia , dar și ca urmare a aplicării la momente diferite a măsurilor de liberalizare a prețurilor , nefuncționării mecanismelor și pârgurilor din economie în mod corelat , modului diferit în care subiecții din economie au reacționat în procesul aplicării reformei și adaptării la principiul adevăratei economii de piață . Astfel , inflația măsurată prin IPC are valoare maximă în 1993 în timp ce nivelul măsurat prin IPP este atins în anul 1991.

În cea de-a doua subperioadă analizată 1994 – 1997 , se remarcă similitudinea tendințelor înregistrate de inflație ,măsurate prin cei 2 indicatori , respective de scădere în anii 1994 și 1995 și de revigorare a acesteia începând cu 1996 .

**Evoluția ratelor anuale ale inflației măsurate prin
IPC și IPP în perioada 1991 – 1997 .**

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Rata anuala a inflației măsurată prin IPC	170,2 %	210,4%	256,1%	136,7%	32,3%	38,8%	154,8%
Rata anuala a inflației măsurată prin IPP	220,1%	184,8%	165%	140,5%	35,1%	49,9%	157%

Inflația și deflatorul PIB în perioada 1990 – 1997

O altă măsură a inflației luată în considerare în practica economică internațională , o constituie deflatorul PIB .

În teoria economică de specialitate se fac numeroase referiri la posibilitatea măsurării “ în sens larg “ a inflației cu ajutorul deflatorului PIB ; spre deosebire de rata inflației calculată pe baza IPC , care exprimă mișcarea prețurilor și tarifelor bunurilor și serviciilor consumate de populație , rata inflației determinată pe baza deflatorului PIB , are în vedere evoluția prețurilor pentru o sferă mai largă de bunuri , inclusive a celor de capital . Dacă se are în vedere faptul că măsurarea inflației trebuie să pornească de la prețurile bunurilor și serviciilor ce constituie rezultatele integrării activității economice într-o țară , atunci se poate aprecia ca o măsurare mai bună a inflației ce poate fi dată de deflatorul PIB .

Având în vedere bazele lor diferite de calcul ,se poate aprecia că atât deflatorul PIB cât și IPC evidențiază aceleași caracteristici specifice procesului inflaționist din România : tendințe de creștere a inflației până în 1993 când atinge nivelul maxim , scaderea acestuia în anii 1994 și 1995 pentru ca apoi , în anul 1996 ,să se constate o revigorare a fenomenului .

**Evoluția ratei anuale ale inflației măsurate prin
IPC și deflatorul PIB în perioada 1990 -1997**

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Rata anuala a inflației măsurată prin IPC	5,1%	170,2%	210,4%	256,1%	136,7%	32,3%	38,8%	154,8%
Rata anuala a inflației măsurată prin deflatorul PIB	13,6%	195%	199,9%	227,3%	139%	35,5%	44,6%	146,7%

Corelația dintre ritmul de creștere a PIB și rata inflației

După cum PIB se calculează în prețuri curente sau în prețuri comparabile, se poate vorbi de evoluția nominală sau reală a acestui indicator.

Evoluția nominală este redată de relațiile :

$$IPIB_n = \frac{\overset{\text{crt}}{\text{PIB}}_1}{\overset{\text{crt}}{\text{PIB}}_0}$$

$$RPIB_n = IPIB_n - 1$$

Evoluția reală presupune recalcularea în prețuri comparabile (ale perioadei de bază) a PIB din perioada curentă, cu ajutorul deflatorului produsului intern brut (D) :

$$PIB_1^{\text{comp.}} = \frac{\overset{\text{crt}}{\text{PIB}}_1}{D}$$

$$D = RI + 1$$

RI = rata inflației calculată pe baza deflatorului

Evoluția reală este redată de relațiile :

$$IPIB_r = \frac{\overset{\text{comp.}}{\text{PIB}}_1}{\overset{\text{comp.}}{\text{PIB}}_0} = \frac{\overset{\text{comp.}}{\text{PIB}}_1}{\overset{\text{crt}}{\text{PIB}}_0}$$

$$RPIB_r = IPIB_r - 1$$

Relația de legătură între PIB nominal, PIB real și rata inflației este :

$$IPIB_n = IPIB_r \times D$$

sau transferată în ritmuri :

$$RPIB_n = RPIB_r + RI + RPIB_t \times RI$$

Cum ultimul produs înregistrează – în condițiile unei inflații reduse – o valoare nesemnificativă, în multe cazuri se utilizează relația :

$$RPIB_n \approx RPIB_r + RI$$

În condițiile actuale ale economiei românești , în această ultimă relație nu poate fi utilizată , produsul $RPIBr \times RI$ având o valoare suficient de mare .

Programe antiinflaționiste

Un program ce-și propune diminuarea inflației trebuie să țină cont și de situația concretă a economiei , și de modul ei de funcționare. Prima condiție este în strânsă legătură cu creșterea economică . Astfel forțarea creșterii economice conduce la agravarea inflației și deteriorarea unor echilibre fragile .

În lupta împotriva inflației trebuie antrenate mai multe componente de bază ale politicii economice . Programul antiinflație nu se poate rezuma pur și simplu la reducerea emisiunii de bani , ci trebuie să existe un pachet de măsuri în domeniile : monetar – valutar , finanțe publice , impunerea disciplinei financiare , politica veniturilor , supravegherea sistemului financiar bancar , legislația antimonopol și politica concurenței .

Se desprind următoarele condiții :

1. Autorității monetare să i se respecte independența ;
2. Stabilirea de priorități pentru banca centrală;
3. Acordul cu organisme internaționale care să suplimenteze finanțarea externă și să reducă costurile accesului pe piețele financiare internaționale ;
4. Atragerea investițiilor străine în economia românească și deci îmbunătățirea percepției față de aceasta;
5. Întărirea severă a supravegherii bancare.

Soluții ca inflația să fie redusă până la o cifră se pot implementa prin două alternative :

1. printr-un proces condus în care se impun : rezerve valutare de 5 -6 mld.\$ sau investiții externe , însă ambele necesită credibilitate , dispariția pierderilor înregistrate de marile societăți comerciale de stat , eficientizarea monopolurilor din unitățile publice ;
2. printr-un proces impus : crah economic și instituirea consiliului monetar , dar această soluție are consecințe nefaste asupra nivelului de trai .

Scăderea pierderilor din economie , corelată cu scăderea dinamicii arieratelor cel puțin sub rata lunară a inflației și cu indexările salariale care să nu depășească ținta pentru inflație ar avea ca rezultat reducerea succesivă a inflației.

Fostul economist șef ,la Banca Mondială , JOSEPH STIGLITZ , recomandă țărilor în tranziție ca unul din obiectivele pe care să se sprijine dezvoltarea economică să fie scăderea dobânzilor.

Profesorul MIRCEA COSEA afirmă: “ economia românească este asemeni unui centaur pentru că o parte a rămas închistată în vechile norme , față de partea care s-a structurat după noile tendințe ” .

Scăderea inflației presupune oprirea alocării de resurse către sectorul de stat , lucru realizabil prin închiderea întreprinderilor producătoare de pierderi. Dar oprirea activității

acestor întreprinderi presupune crearea de alternative pentru forța de muncă disponibilizată , lucru imposibil de realizat fără existența investițiilor .

În concluzie evoluția inflației în România în perioada 1991 – 2000 a fost următoarea :

1991	- 170,2%
1992	- 210,4%
1993	- 256,1%
1994	- 136,7%
1995	- 32,3%
1996	- 38,8%
1997	-154,8%
1998	-59,1%
1999	- 45,8%
2000	- 40,7%

BIBLIOGRAFIE :

1. Elena Ionescu – “ *Economie* ” Ed.Gimnasium - 1999;
2. I.Capanu - “*Indicatori macroeconomici* “ Ed. Economică – 1998;
3. Constanța Popescu – “ *Economie* “ Ed. Bibliotheca – 2005;
4. Anuarul Statistic al României.